

Karácsonykor is: vita

mőt imádnak. A moralitás legyőzi a realitást. Csak mesebeli, egyszeri esélye ez az emberiségnek?

Valóban le kell mondanunk igazságaink érdekében az igazságról? Farkas Zoltán ugyanebben az újságban, velem vitázva, megállapítja, hogy „A közélet, mint olyan megszűnik, megszűnőfélben van. Megszűnt. Ez a féligazságok kora, a kényszerű elhallgatásoké, a félszívvvel vállalt szövetkezéseké, az óvatos taktikázásoké”, és ebből azt a következtetést vonja le, hogy erkölcsi fényűzés volna, ha nem alkalmazkodnánk mi is ezekhez az állapotokhoz. Még igaz bírálatral sem illethetünk olyanokat, akik betegesen polarizálódott szellemi életünkben a mi táborunkhoz tartoznak. Miért nem? Mert megszűnt a közélet. Az értékek természetes hierarchiája. A bírálatot kiszakítják összefüggéséből, és aljasul kiforgatják. A sugárzó nevek, melyek ellen amúgy is ólompajzzsal védekeznek, bemocskolódnak így.

Farkas Zoltán felszólítja a bennünk rejlő moralitást arra, hogy dobja be a törülközőt a realitás előtt. Értjük be féligazságokkal, óvatos taktikázásokkal, idomítsuk erkölcsi igényeinket az ellenfeleink által kidolgozott játékszabályokhoz. De akkor miben különbözünk majd tőlük? Ha segítünk nekik felszámolni a közéletet, akkor mit vethetünk a szemükre?

A kétségbeesés, mely Farkas Zoltán cikkéből árad, demoralizál. Mi történik egy nehézsúlyú ökolívó kondíciójával, ha kizárólag légsúlyú kartársakat püfölhet? Valóban akkor cselekszünk a legokosabban, ha csak náci kigőzölgesű, svindler exbesúgókkal vagy a rádiózásunk csúcán ködlő gőgös stupiditással mérjük össze erkölcsi és szellemi erőnket? Mi biztosítja, hogy a valamennyiünkben hemzsegő rossz kísértéseket — a lustaság, a felszínesség, a könnyebb megoldások és, igenis, az elvtelen taktikázások kísértéseit — elfojthatjuk, ha nem figyelünk egymásra? És miért ragaszkodunk a nyilvánosság jogához, ha öncenzúrásan akarunk élni vele?

Mondhatnám viccesen Farkas Zoltánnak, hogy magamagát cáfolja meg, amikor velem vitázik, akivel — gondolom — közös táborban érzi magát. De nincs kedvem élcelődni ezen, mert túl jól ismerem — a Kádár-korszakból — a resignáció és a kétségbeesés forrásvidékét. Patakgyak, csatornák híján elposványosodik a talaj, a környéket tehetetlen, tunya sár lepi el. Mivel ez tartósan elviselhetetlen, a rezignált kétségbeesés profétája egy idő múlva rábírja magát arra, hogy önfeladását előkelő lelkesége bizonyítékának tekintse. Vitacikkem az efféle folyamatok elé emelne gátat, igenis a közös táboron belül, és Farkas Zoltán bocsássza ezt meg nekem.

EÖRSI ISTVÁN

Felkérőlevelében a Magyar Hírlap szerkesztősége tudatja velünk, reménybeli karácsonyi munkatársakkal: „Az idén az ünnepi szám központi gondolatának a rendszerváltást, az első szabad választások óta eltelt időszak értékelését szánjuk.” Az én értékelésem kiolvasható abból a tényből, hogy vitacikket írok karácsonykor is. Szeretetről ömlengeni csak hunyt szemmel és befogott füllel vagy cinikusan lehet manapság. „Kinyomná a Szeretet / nevében a szememet” — ezt a köznapi tapasztalatomat, mivel a tévé bojkottját a tévé nézésére is kiterjesztettem, főként fenyegető, névtelen levelek közvetítik hozzám időről időre.

A karácsony az erkölcsi önvizsgálat ideje még olyan ateisták számára is, amilyen én vagyok. Mindnyájunkban szunnyad vagy szunnyadt valaha legalább egy porszemnyi megváltói áhítozás. Jobbá tennék a világot, de mivel ez csökönnyösen ellenáll, lemondóan vállat vonunk. Karácsonykor azonban életre kel a gyönyörű legenda: három király, a világ urai, egy jászolban született csecse-